

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

www.nature.cz

Monitoring velkých šelem v Beskydech a faktory ohrožující stav populací

František Jaskula, Martin Strnad, Václav Hlaváč

Cíl projektu

- Zjištění početnosti a rozšíření populací velkých šelem – rysa ostrovida, medvěda hnědého a vlka evropského na území CHKO Beskydy (SFŽP).

Výstupy projektu

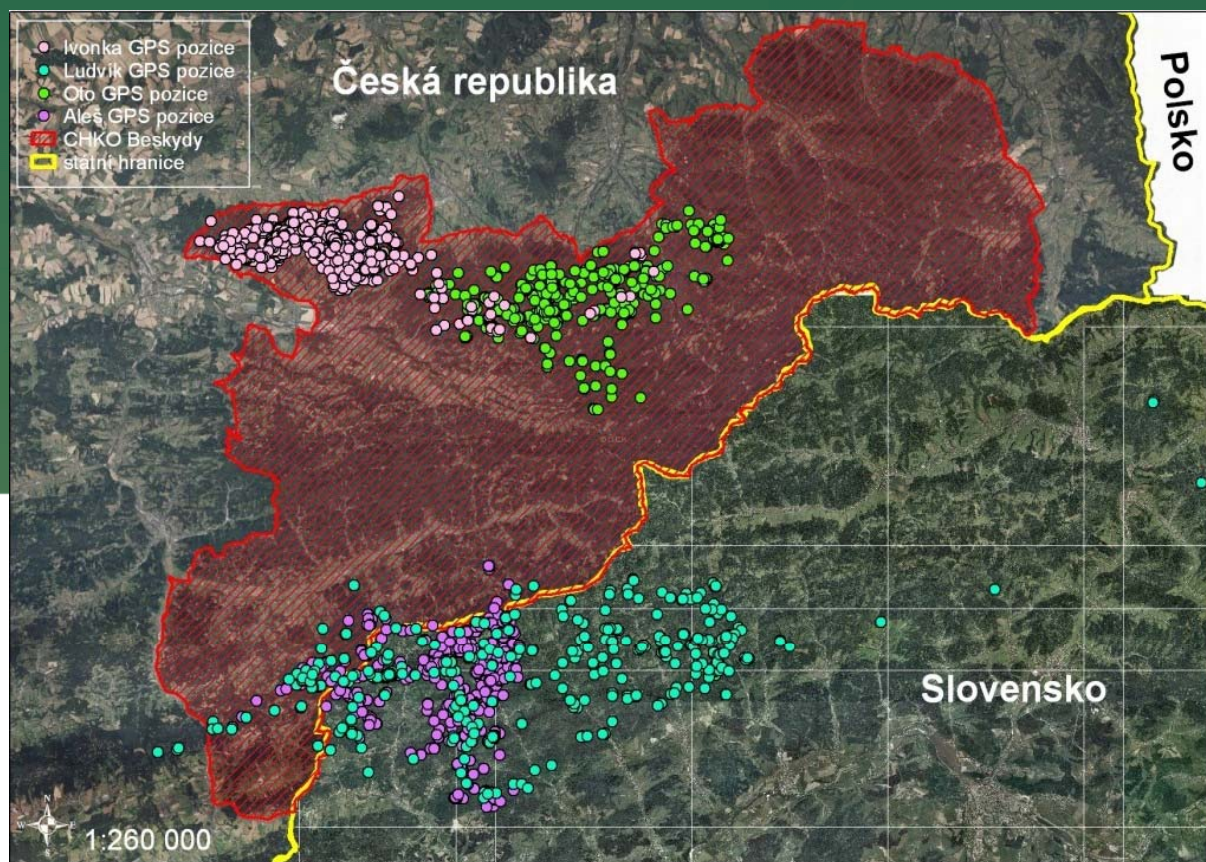
- data pro kvalitnější výkon státní správy na území CHKO Beskydy a v navazujících oblastech
- upřesnění oblastí důležitých a nerelevantních pro ochranu monitorovaných zvláště chráněných druhů
- informace o pohybu velkých šelem na území i mimo území CHKO Beskydy – objektivní podklad pro rezort ŽP a rezort dopravy v plánování staveb dopravní infrastruktury (zejména ekoduktů a zprůchodňování migračních bariér)

Realizace projektu

- projekt byl realizován dodavatelsky (ÚBO AV ČR Brno)
- realizace projektu 1. 1. 2011 – 30. 11. 2014

rysí samice Ivonka od 24.3.2011 do 15.5.2012- po dobu 15 měsíců -1005 pozic
rysí samec Ludvík od 2.7.2012 do 21.4.2013 - po dobu 10 měsíců- 407 pozic
rysí samec Ota od 26.4.2013 do 3.1.2014 - po dobu 9,5 měsíce- 474 pozic
rysí samec Aleš od 14.4.2014 -30.11.2014 – po dobu 7,5 měsíce- 606 pozic

Závěr – rys ostrovid

Velikost domovského
okrsku 150 -200 km²
Lesnaté území- 824 km²

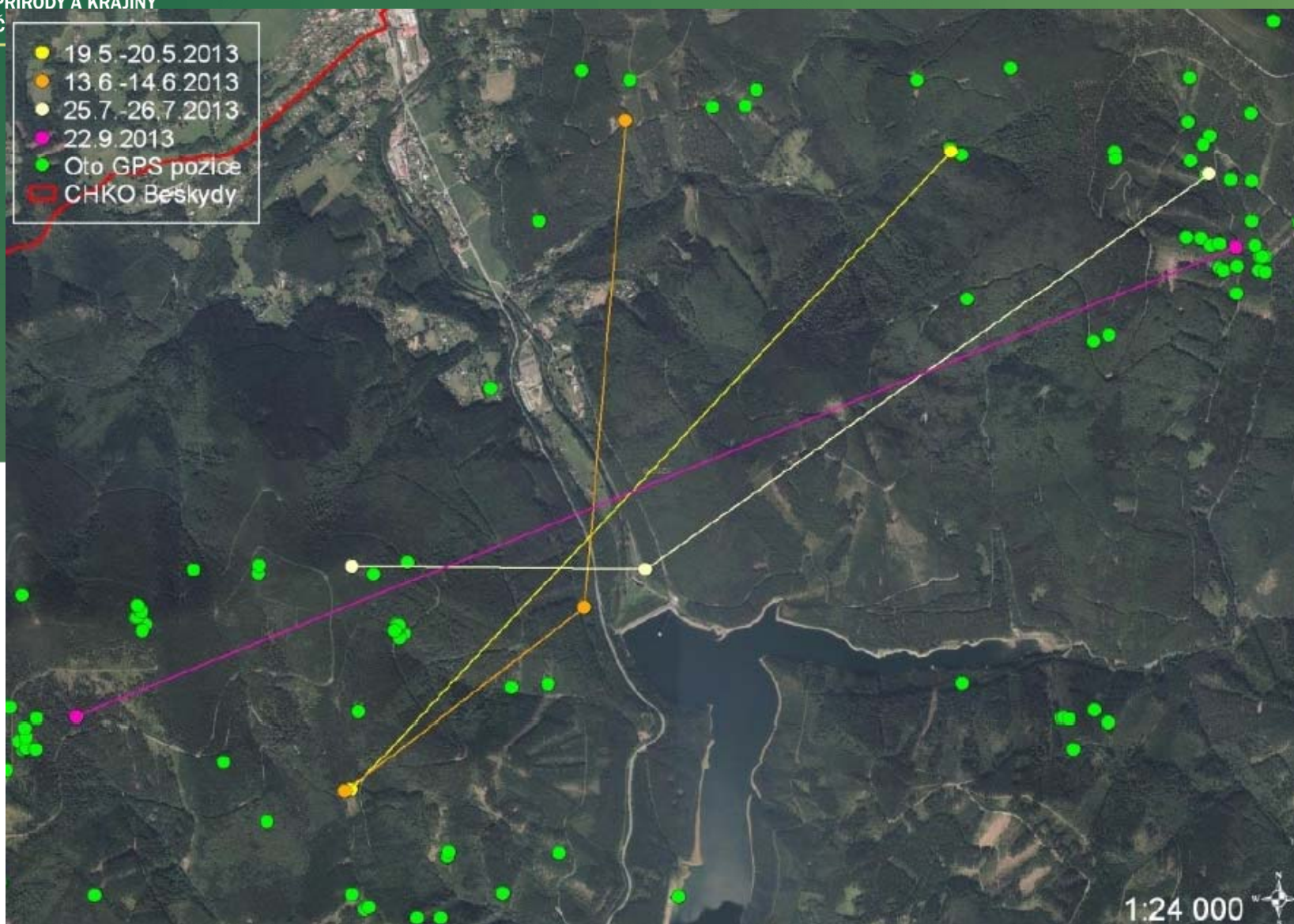
V EVL Beskydy by teoreticky mohlo žít **5-6 samců a 5-7 samic (13 dospělých zvířat)**

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
Č

ota – opakované přechody pod VN Šance

www.nature.cz

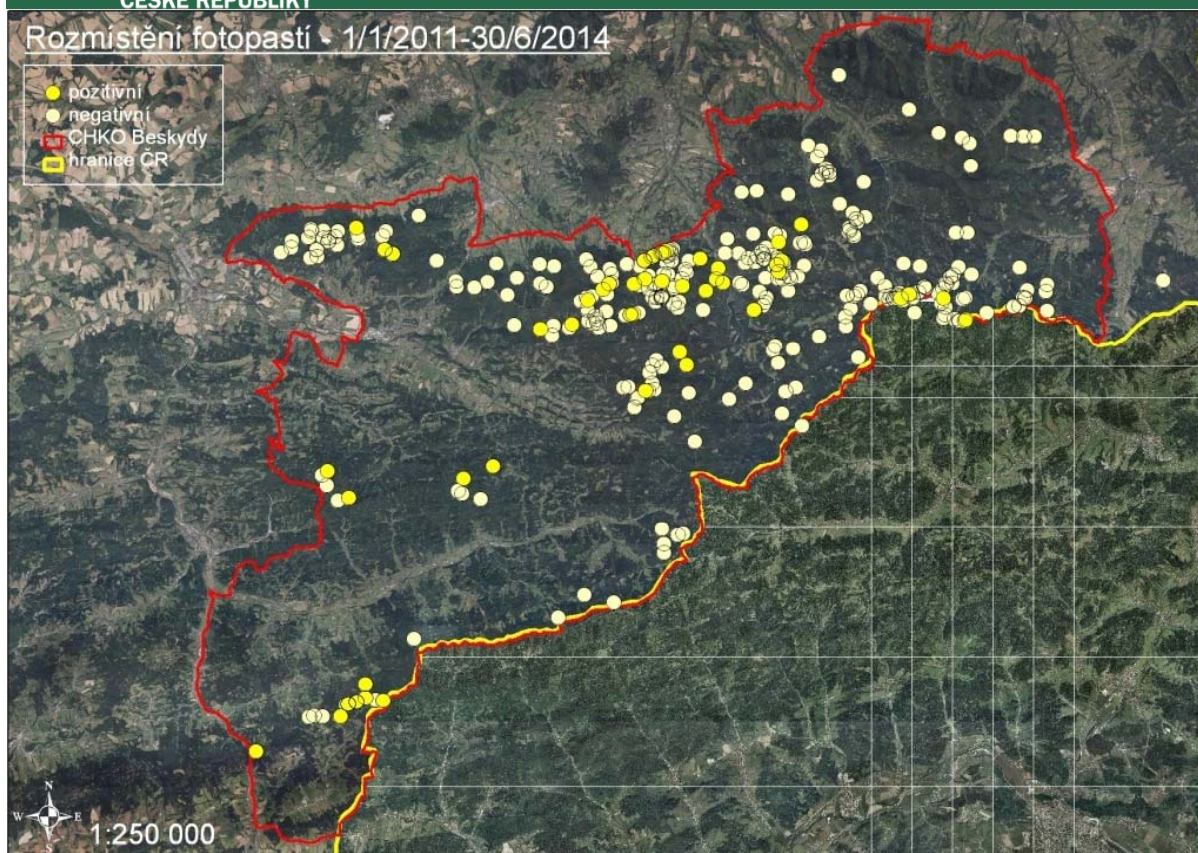

Monitoring pomocí fotopastí

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

www.nature.cz

Rozmístění fotopastí • 1/1/2011-30/6/2014

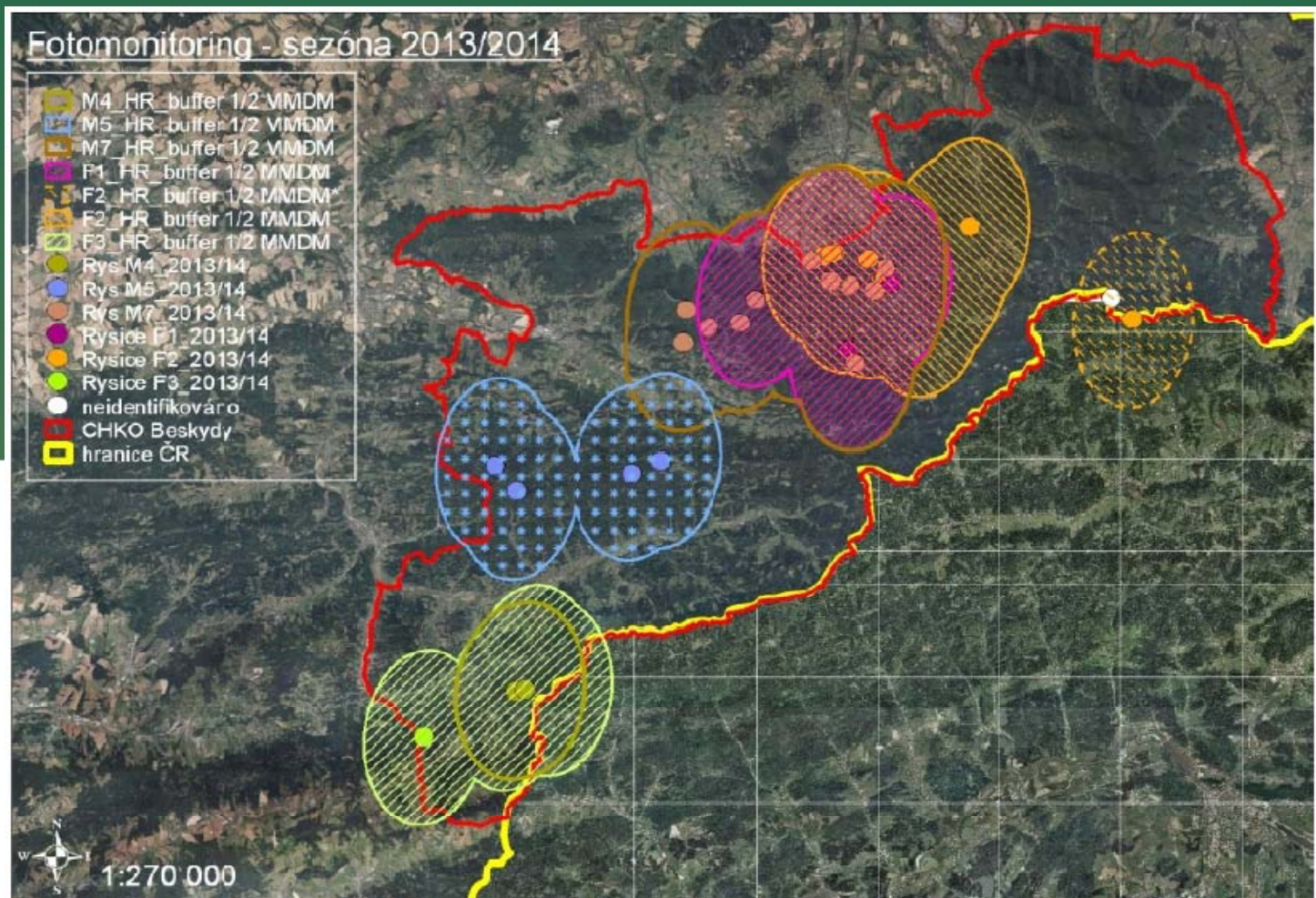
**Celkem pořízeno v EVL
Beskydy 303 169 snímků:**

zvířata	25%
lidé	8%
dopravní prostředky	1%
ostatní	66%

přes 20 druhů savců
(z toho 3 nepůvodní druhy –
daněk, muflon, psík
mývalovitý)
20 druhů ptáků
4 druhy domácích zvířat (pes,
kočka, kůň, osel)

**rys 181x na 47 místech –
11 dospělých rysů a 6 mlád'at
vlk – 3 x, medvěd – 3x**

Obr. 19 Místa s výskytem rysa v sezóně 2013/14 spolu s předpokládanou oblastí pohybu jednotlivých jedinců v daném období.

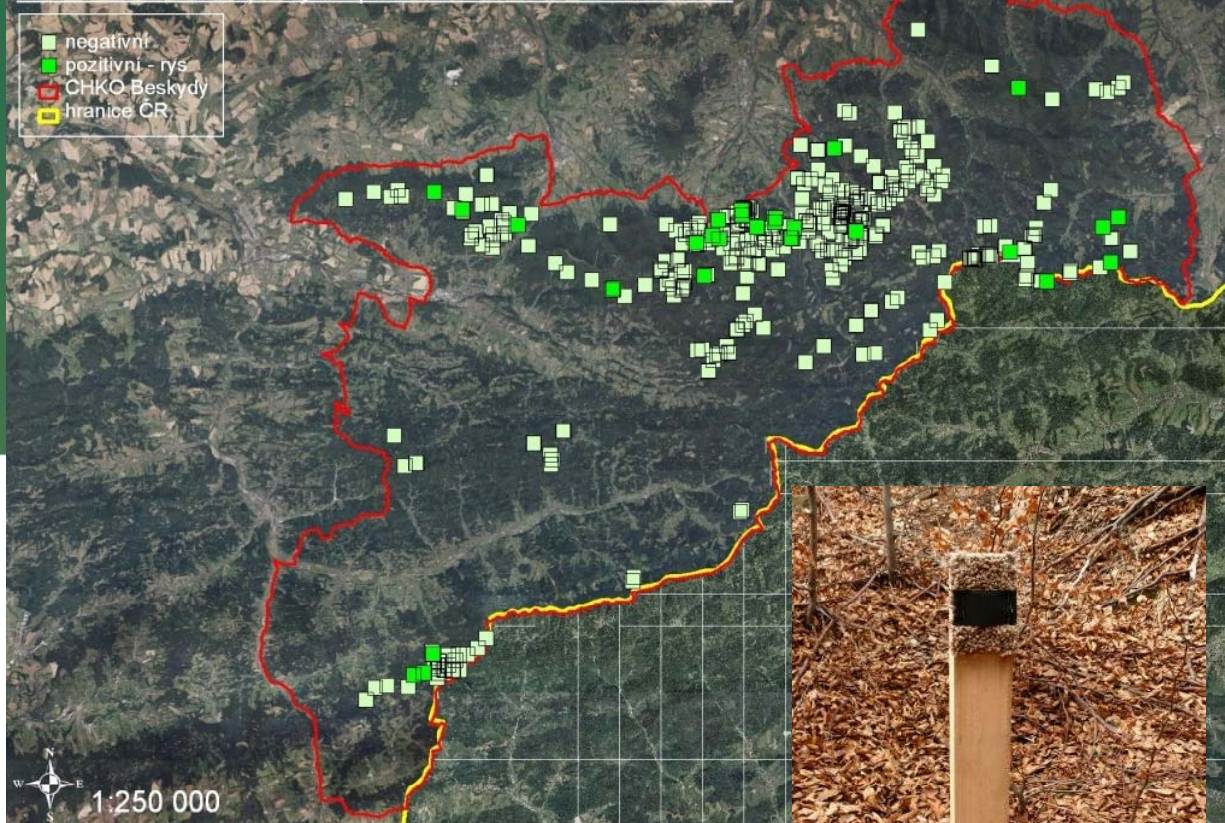

Monitoring pomocí chlupových pastí

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

www.nature.cz

Rozmístění chlupových pastí - 1/1/2011-30/6/2014

**117 chlupových pastí na
451 různých místech
Celkem vykonáno 5 762
kontrol z toho 190
pozitivních
rys – 47x na 34 místech
vlk ani medvěd touto
metodou nebyl potvrzen**

Odpracováno 7 000 hodin

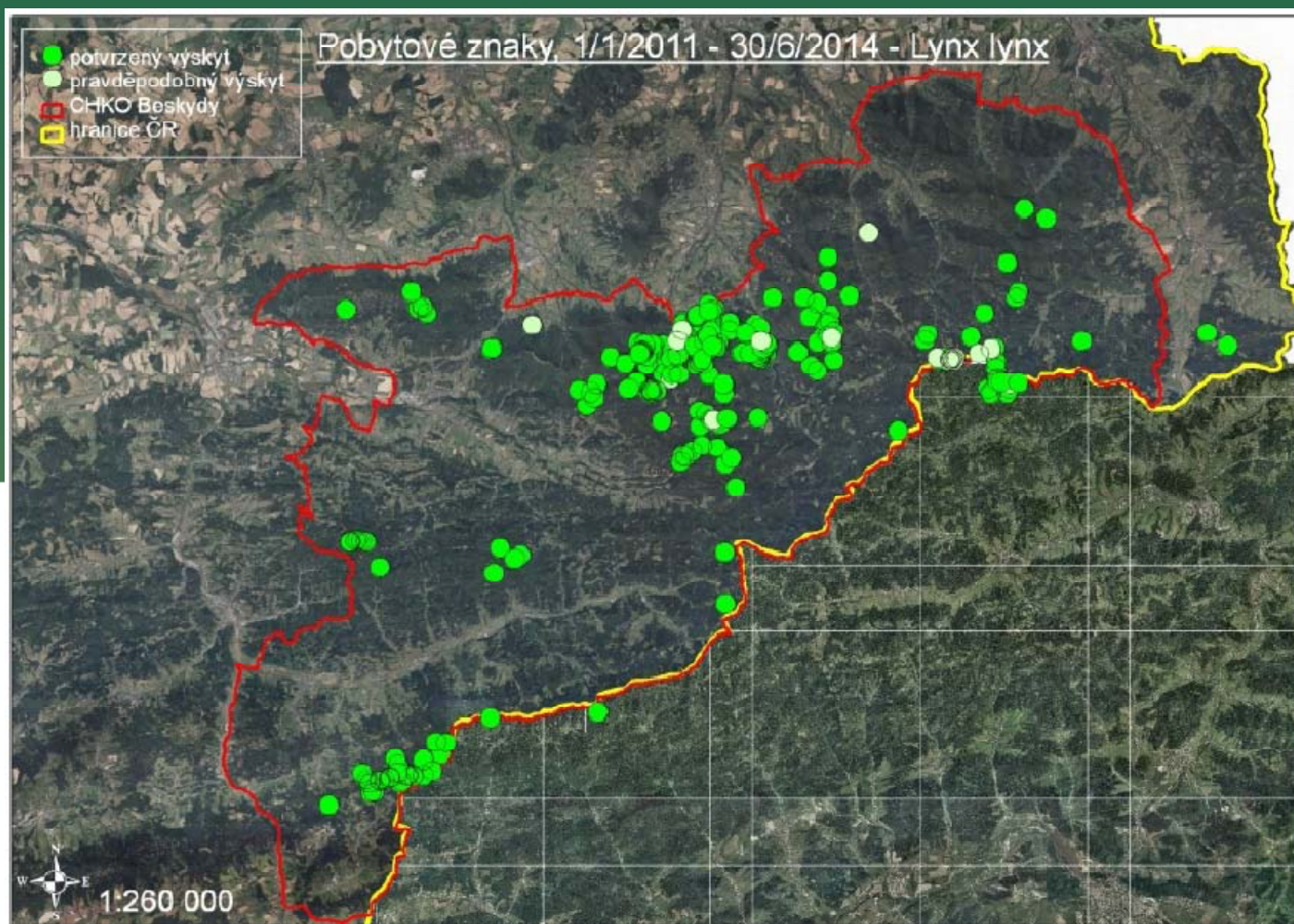
**Typy pobytových znaků – stopy, stopní dráha, trus,
chlupy, jiné typy (pachové značky, zbytky kořisti,
optické značky)**

905 hlášenek z toho 222 pozitivních

Počet pobytových znaků celkem 373

(rys – 338, vlk – 19, medvěd – 16)

Obr. 9 Grafické znázornění distribuce nalezených pobytových znaků rysa v období od 1.1.2011 do 30.6.2014.

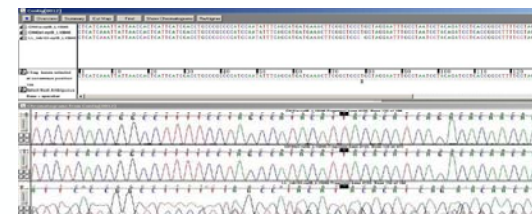
V rámci projektu zpracováno 517 vzorků, z toho
EVL Beskydy 477 vzorků a 40 mimo
Ze 416 druhově určených vzorků 390 patřilo šelmám
**velké šelmy 238 vzorků (rys 186, vlk potvrzeny pouze
2 vzorky z 49 analyzovaných, medvěd 3)**

Populace rysa, přes její nižší početnost dosud není
ohrožena ztrátou genetické variability – fungující
tok genů ze Slovenska

**Vlčí populace je prokazatelně ohrožena hybridizací
se psem.**

**U medvěda potvrzen původ ze slovenské populace.
Jedná se o migrující jedince**

Rys ostrovid

fotomonitoring 7-8 jedinců, analýza DNA 7 – 11 jedinců

kombinace výsledků s vyloučením migrantů 8 - 9 jedinců

domovský okrsek 80 – 600 km² (150 – 250 km²)

Stabilní populace ohrožená negativními vlivy ze strany člověka.

Vlk obecný

Přítomnost vlka potvrzena ve 3 hlavních oblastech EVL (MS Beskydy, Vsetínské vrchy, Javorníky).

fotopasti, genetické analýzy, analýzy trusu a monitoring pobytových znaků

Nejde o trvalý výskyt, opakované zabíhání jedinců.

Medvěd hnědý

Přítomnost potvrzena pouze v Moravskoslezských Beskydech

pobytové stopy, vzorky DNA, snímky z fotopastí

Snižování frekvence výskytu

Na území EVL většinou nenachází optimální životní podmínky.

Ke stabilizaci nutné klidové oblasti především v okolí Kněhyně a Smrku.

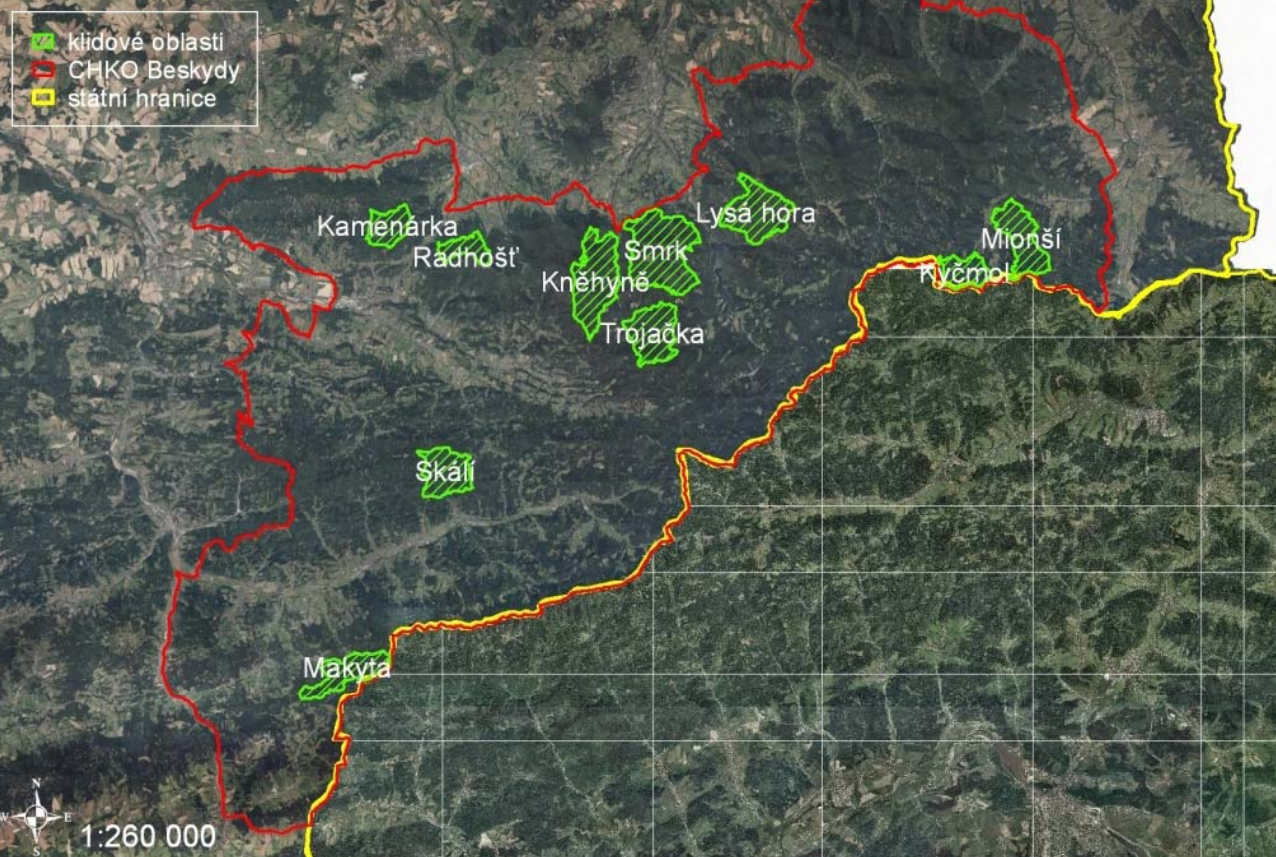

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

Klidové oblasti

www.nature.cz

Klidové oblasti pro velké šelmy v EVL Beskydy

Id	název	plocha (ha)
1	Kamen.	432
2	Radhošť	321
3	Kněhyně	1 158
4	Smrk	1 539
5	Lysá hora	620
6	Trojačka	788
7	Skálí	668
8	Makyta	434
9	Kyčmol	435
10	Mionší	767

Fragmentace prostředí – neviditelná hrozba

PL

EVL Beskydy

CZ

SK

© 2014 Google
Image Landsat

Současný stav migračních bariér tvořených významnou dopravní infrastrukturou a souvislou zástavbou

PL

EVL Beskydy

CZ

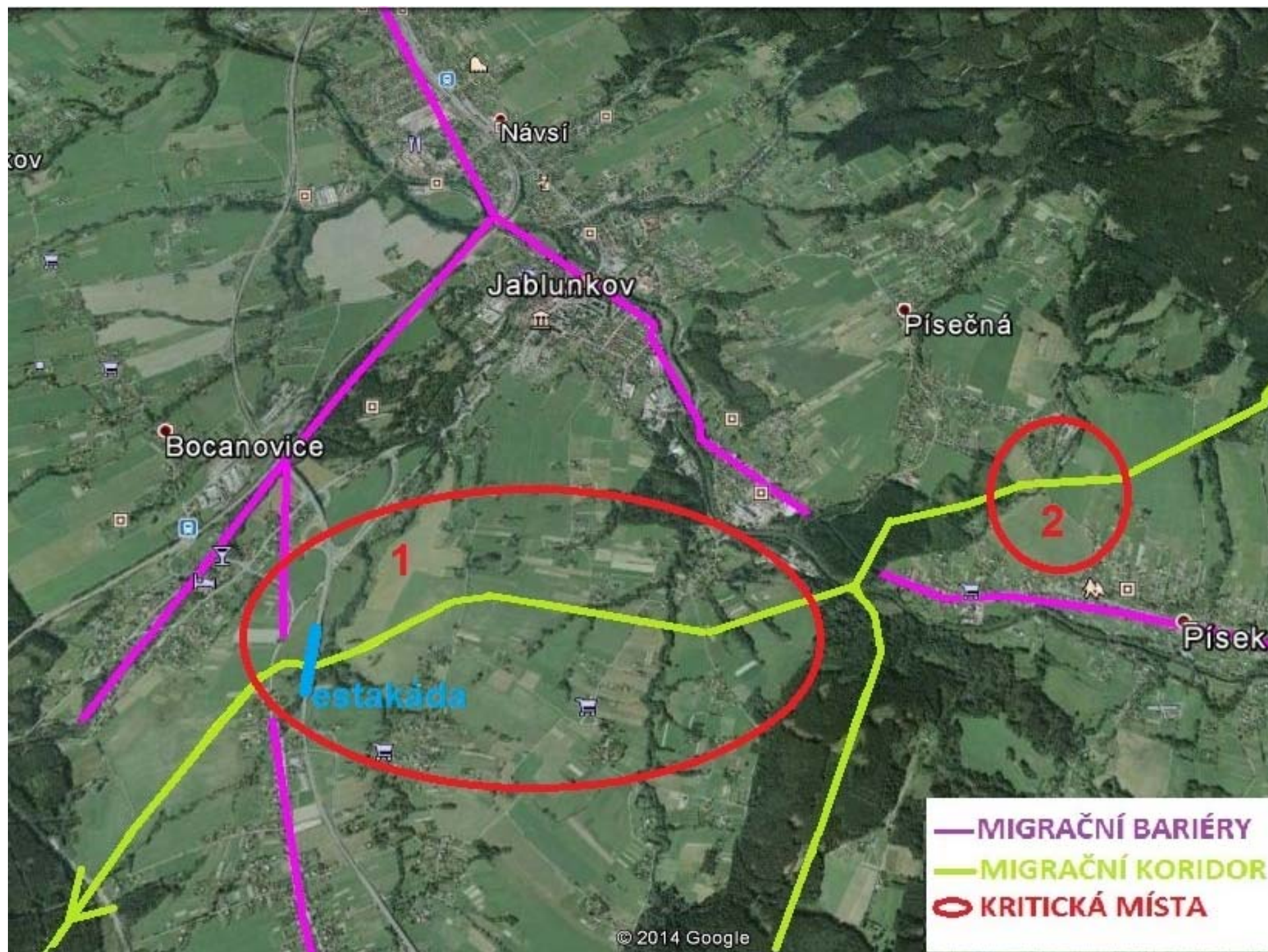
SK

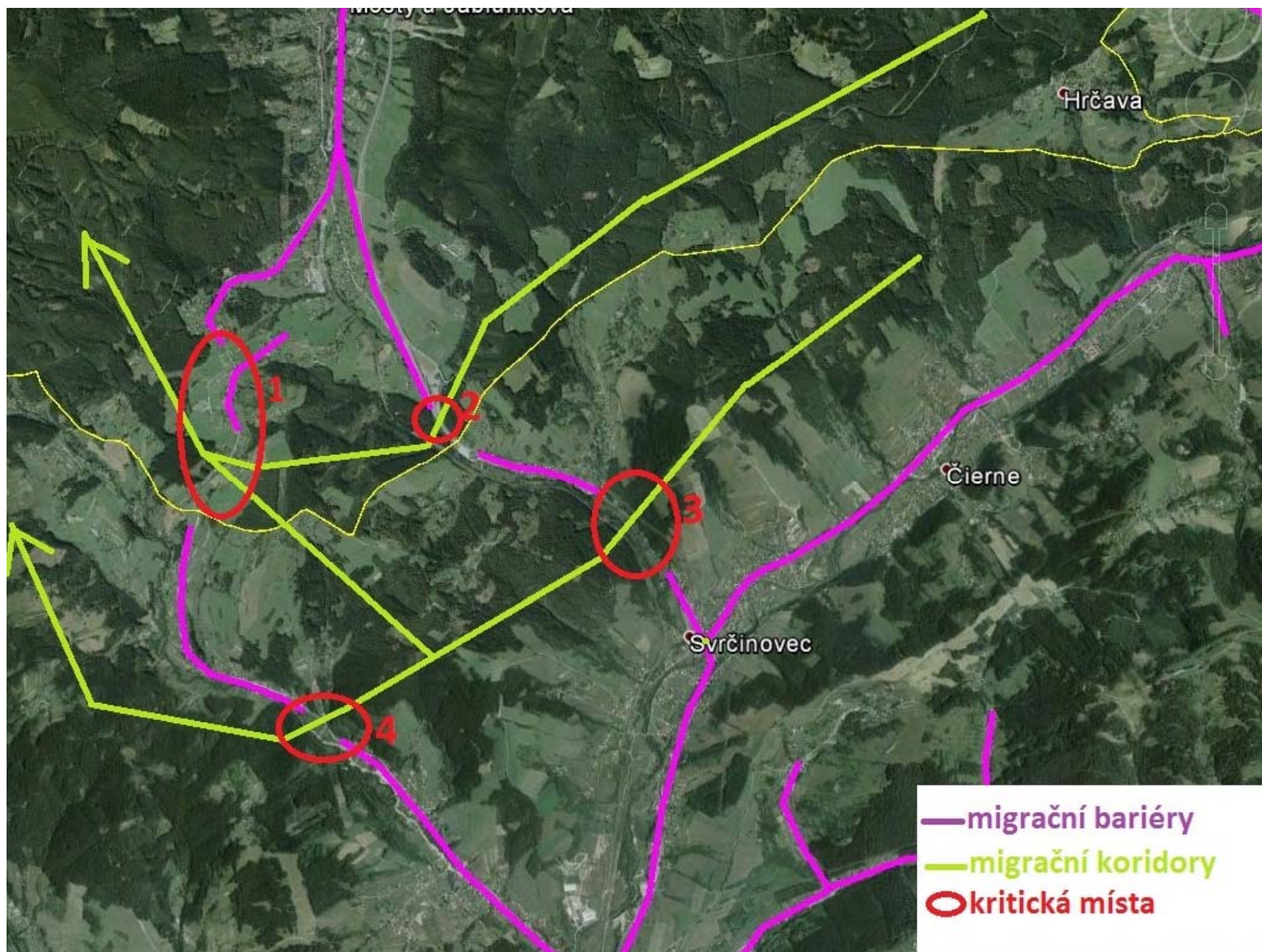
Výsledek analýzy:

EVL Beskydy se vlivem nových bariér v krajině stává izolovanou a reálně hrozí zánik populací velkých šelem jako předmětu ochrany EVL !!!

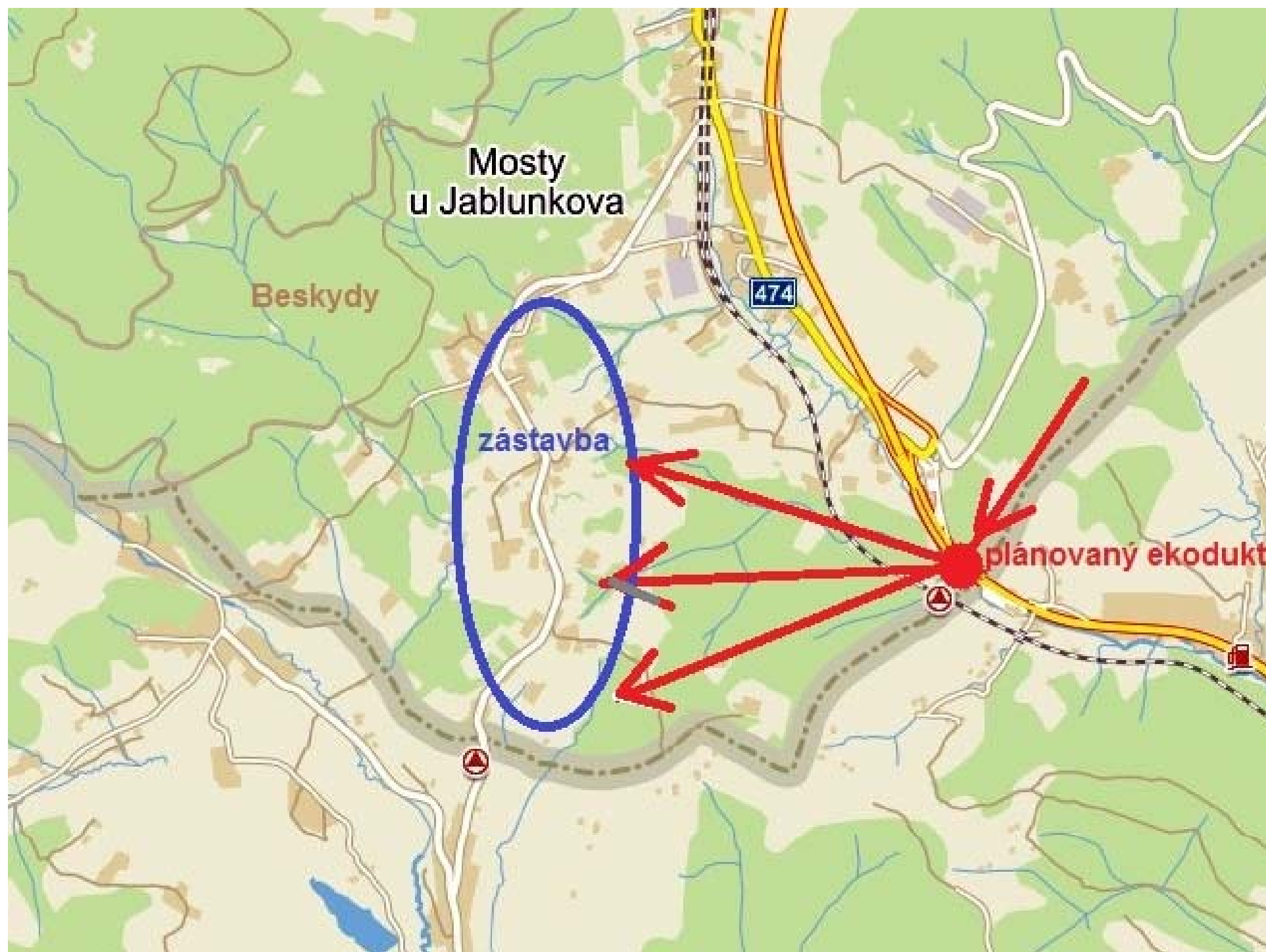
© 2014 Google
Image Landsat

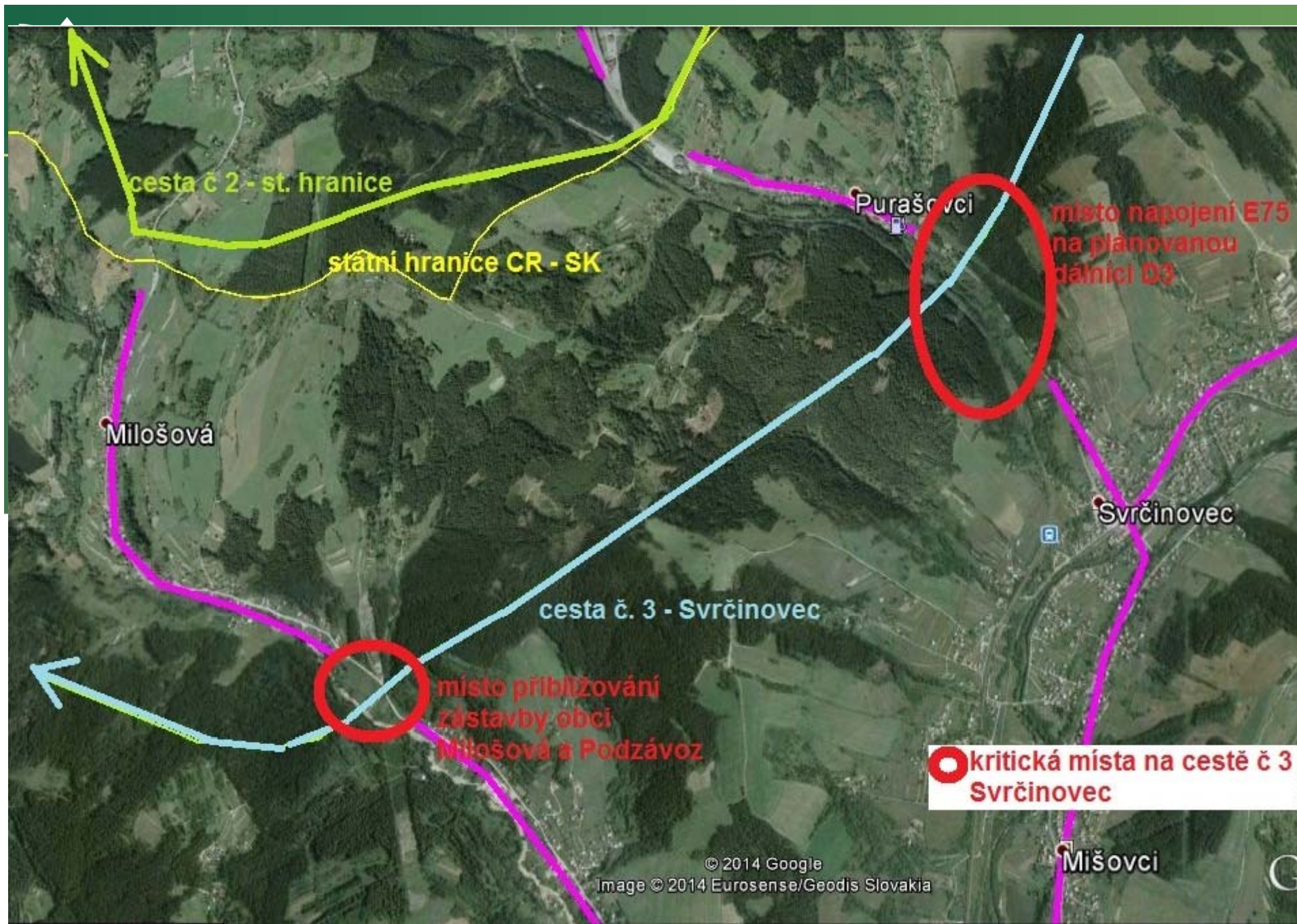

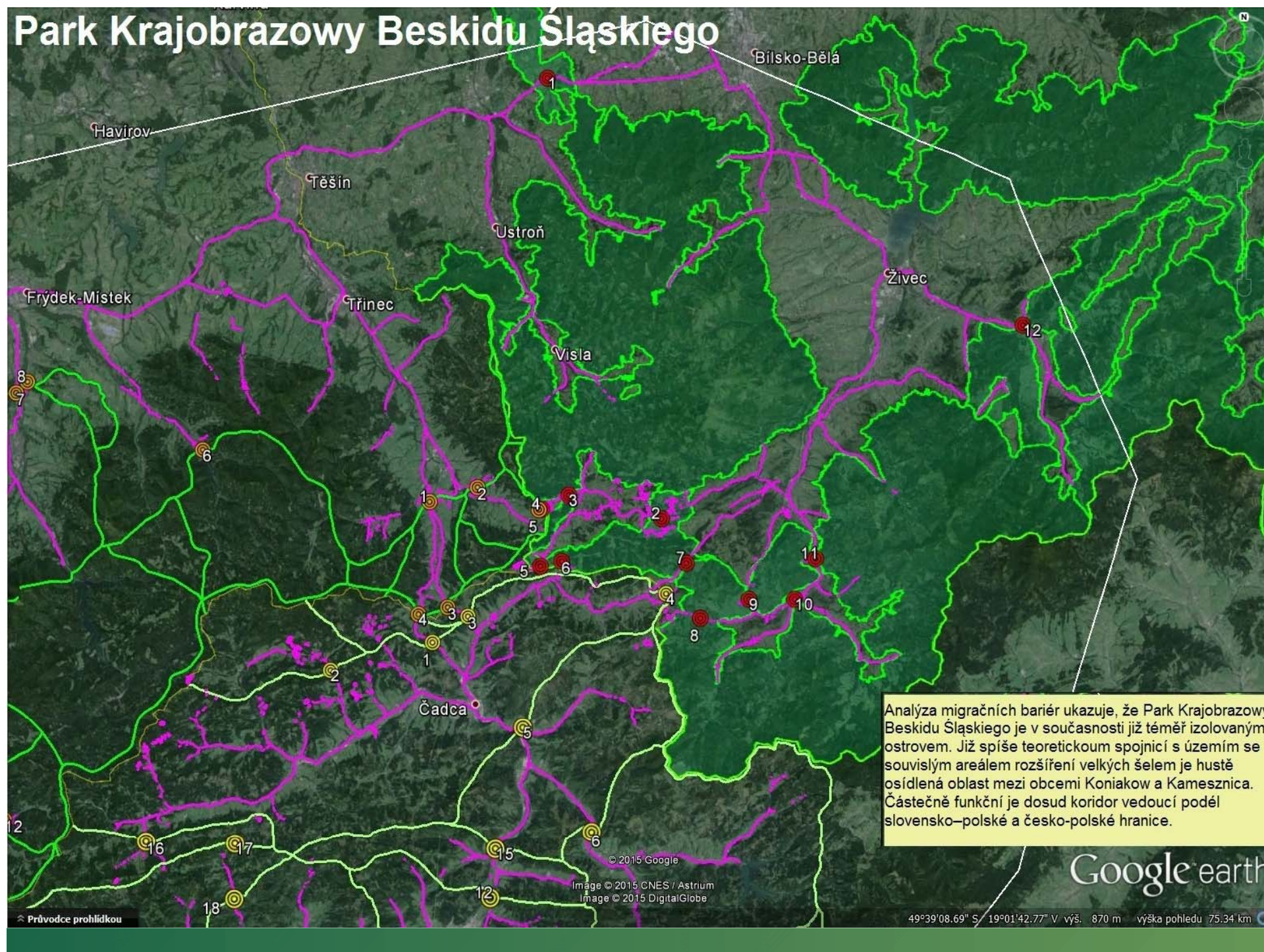

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego

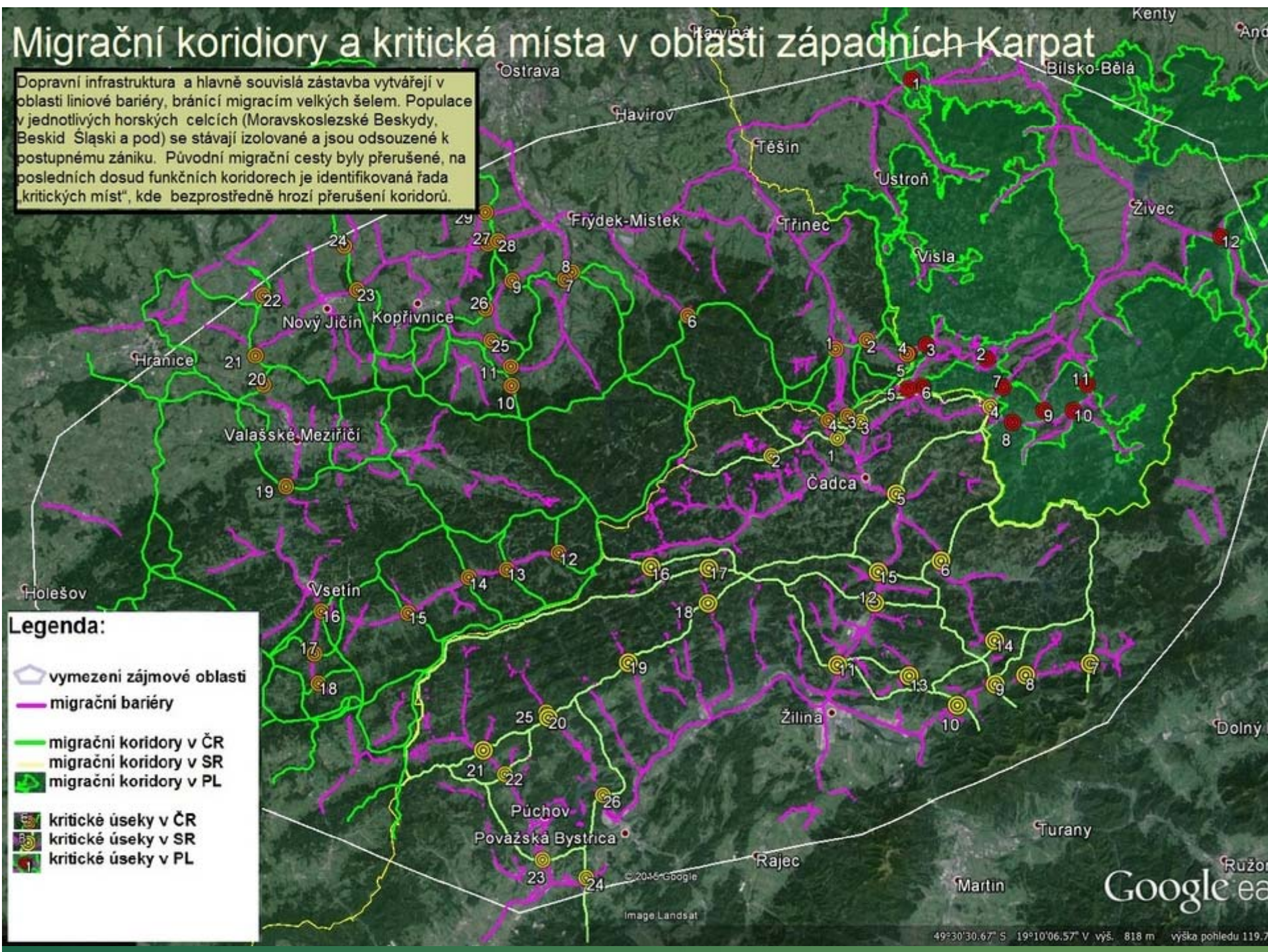

Migrační koridory a kritická místa v oblasti západních Karpat

Dopravní infrastruktura a hlavně souvislá zástavba vytvářejí v oblasti liniové bariéry, bránící migraci velkých šelem. Populace v jednotlivých horských celcích (Moravskoslezské Beskydy, Beskid Śląski a pod) se stávají izolované a jsou odsouzené k postupnému zániku. Původní migrační cesty byly přerušeny, na posledních dosud funkčních koridorech je identifikovaná řada "kritických míst", kde bezprostředně hrozí přerušení koridorů.

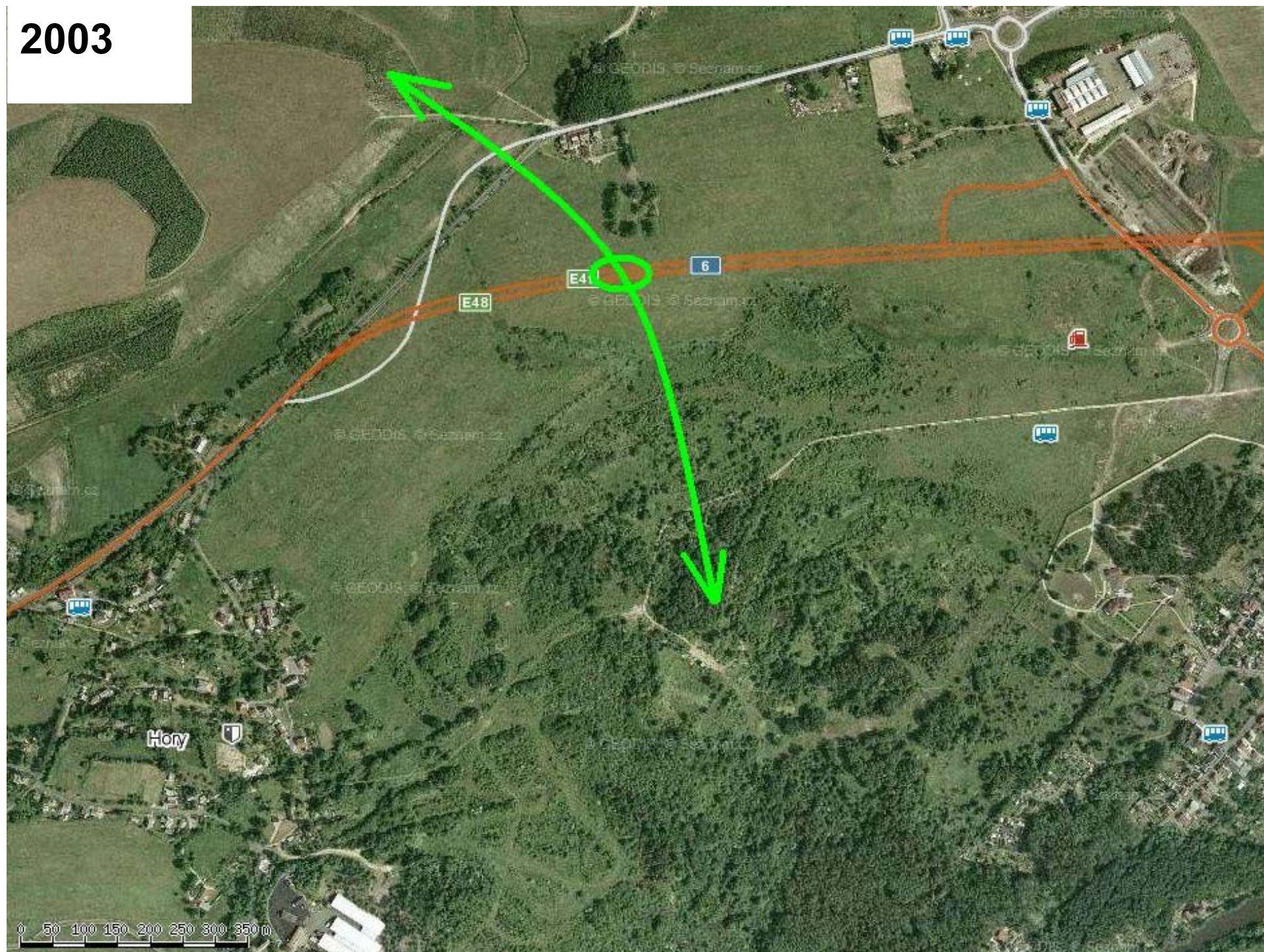
Legenda:

- vymezení zájmové oblasti
- migrační bariéry
- migrační koridory v ČR
- migrační koridory v SR
- migrační koridory v PL
- kritické úseky v ČR
- kritické úseky v SR
- kritické úseky v PL

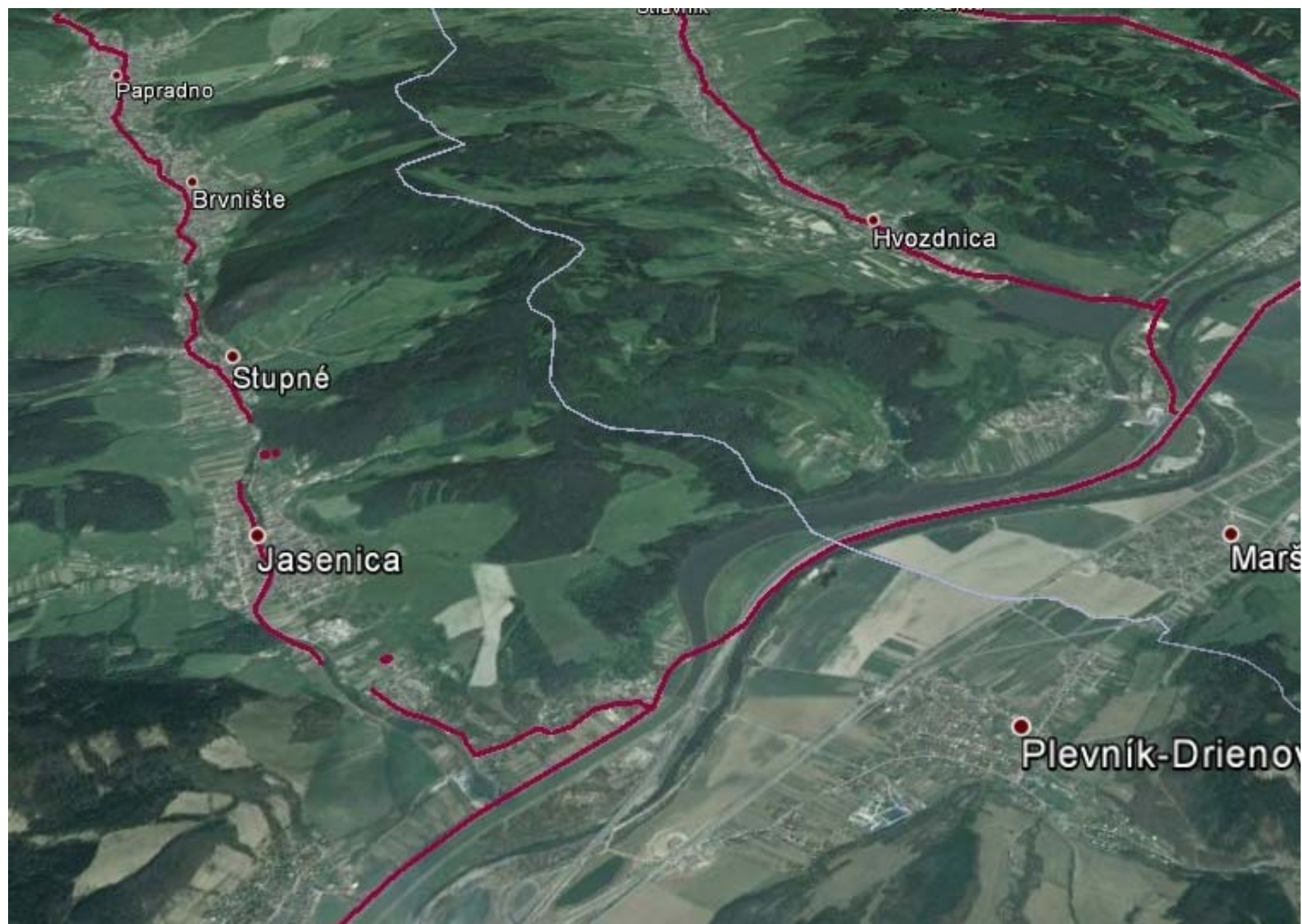

2003

2006

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

www.nature.cz

Šance na řešení:

Danube Transnational Programme:

TRANSGREEN Project – ekologizace dopravy

CONNECTGREEN Project – tvorba sítě migračních koridorů v Karpatech

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

www.nature.cz

František Jaskula, Martin Strnad, Václav Hlaváč

frantisek.jaskula@nature.cz